

Специфіка педагогічних проблем сучасної освіти обумовлена необхідністю набуття майбутнім фахівцем соціально-економічного та професійного досвіду практичної діяльності ще на етапі навчання у вищому навчальному закладі. Формування професійних компетенцій майбутнього спеціаліста нині вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

В умовах, коли вимоги та потреби ринку інтелектуальної праці швидко змінюються, система професійної освіти повинна надавати можливість студентам отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

На наш погляд, таким вимогам має відповідати сучасна парадигма підготовки спеціалістів технічного профілю, що об'єднує використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, формування творчої особистості студента на основі оновлення змісту професійної освіти за допомогою нових дисциплін та ґрунтовної практичної підготовки майбутніх фахівців. Включення до професійної освіти (крім знань, умінь і навичок) нових освітніх термінів – компетентностей, компетенцій, ключових кваліфікацій обґрунтовано у працях відомих європейських науковців ще у середині 80-х років ХХ сторіччя. Нині проблема підготовки конкурентоспроможних спеціалістів, здатних до сприйняття та використання на практиці нових наукових ідей, технічних інструментів та методів сучасного виробництва, особливо актуальна.

Формування здібностей творчої особистості майбутніх фахівців досліджено у працях В. М. Анфімова, В. О. Моляко, В. В. Рибалки, О. Г. Романовського та ін.[7,46]

Проблема компетентності як багатомірного феномена ґрунтовно досліджена в роботах С. У. Гончаренко, В. П. Бездухова, О. М. Дахіна, Б. Д. Ельконіна, А. К. Маркова та ін. Сучасними підходами до проблеми компетентності опікуються А. В. Василюк, О. В. Овчарук. Питання професійної підготовки на основі компетентнісного підходу розглянуто в працях В. М. Анищенко, А. М. Михайличенко та ін. Визначення ключових компетентностей подано в роботах І. А. Зимньої, Г. К. Селевко, П. І. Трегьякова, Т. І. Шамова та ін.[6,20]

Використання технічних засобів навчання на базі нових інформаційних технологій, використання засобів мультимедіа, створення педагогічних програмних засобів обґрунтовано в роботах Ю. К. Бабанського, С. Я. Батишева, В. П. Безпалько, В. Ю. Бикова, Б. С. Гершунського, В. М. Глушкова, Р. С. Гуревича, М. Ю. Кадемій, М. І. Жалдака, В. М. Монахова, І. П. Підласого, С. О. Сисоевої та інших відомих дослідників.[1,50]

Разом з тим, проблема формування професійних компетенцій з кожним роком стає все більш актуальною. Тому метою нашого дослідження є пошук нових шляхів формування професійних компетенцій у студентів.

Становлення суверенної незалежної України супроводжувалось суттєвими змінами, що передбачали новий тип взаємозв'язку закладів освіти і сучасного виробництва. У той же час, варто зазначити, що формування нової системи вищої освіти в Україні не означає недосконалість попередньої. Зміни у співробітництві освітніх закладів з підприємствами зумовлені передусім потребою у нових висококваліфікованих фахівцях в різних галузях господарства країни в зв'язку з новими методами господарювання.

Головне завдання вищої професійної освіти — сприяння професійній самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім соціальним та природним середовищем. Конкурентоспроможні фахівці мають володіти професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва та високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на критичному мисленні та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці.

Окрім того, система освіти України, включаючи вищу професійну освіту, орієнтована на інтеграцію в європейський освітній простір, що вимагає упровадження нових технологій професійної підготовки кадрів. За таких умов, як зазначає Н. Г. Нічкало, потрібен новий підхід, згідно з яким освіта у ХХІ столітті спрямовується на забезпечення неперервності в усіх ланках навчання, створення необхідних умов для доступу кожної людини до оволодіння новими знаннями, цінностями, відносинами, компетенціями і вміннями. [4, 42]. Процес євроінтеграції передбачає створення загальноєвропейського освітнього і наукового простору на основі розроблених єдиних критеріїв і стандартів у галузі освіти та науки з метою визнання періодів та термінів підготовки фахівців з вищою освітою, що сприяє співробітництву між вищими навчальними закладами Європи, мобільності викладацького складу та студентів.

Удосконалення професійної підготовки фахівців є нині невід'ємною складовою модернізації професійної освіти в Україні. Сучасна парадигма професійної освіти у нашій країні потребує корекції, перш за все, з урахуванням науково обґрунтованих засад професійно орієнтованої освіти, запровадженню інноваційних прогресивних підходів до організації вищої освіти, підвищення якості молодих фахівців. Разом з тим, важливо зберегти національну палітру, самобутність у поєднанні з модернізацією професійної освіти відповідно до викликів сучасного світу.

Досвід європейських країн засвідчує, що сучасна вища професійна освіта молоді не лише сприяє, а й є передумовою регіонального розвитку економіки. Кваліфікована та мобільна робоча сила є основою конкурентної економіки, оскільки дає змогу промисловим підприємствам швидко пристосуватись до вимог нових технологій та ринкових тенденцій, і отже, ставати або залишатись конкурентною.[3,195]. Важливо забезпечити соціальний контекст вищої освіти, що дасть можливість випускникам ВНЗ формувати успішну професійну кар'єру на принципах соціальної справедливості.

Перспективною навчально-виховного процесу сучасного вищого навчального закладу ІV рівня акредитації технічного профілю, на наш погляд, сьогодні може стати суттєве оновлення змісту і методики освіти, включення до навчальних програм управлінських, економічних та правових знань, поглиблене вивчення іноземних мов та інформаційних технологій, загальна евристична спрямованість усього навчального процесу. Тільки такі дії сприятимуть досягненню на заняттях творчої співпраці між викладачем та студентами, формуванню професійної компетентності спеціалістів.

Вища професійна освіта нині вимагає вдосконалення технології навчання та виховання, що базується на використанні обчислювальної техніки, спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення. Стрімкий розвиток сучасних інформаційних засобів безперечно впливає і на систему підготовки спеціалістів. Так, за останній час все більше вищих навчальних закладів запроваджує електронну інформаційну навчальну систему як складову нових освітніх інформаційних технологій у навчальному процесі. Така система має суттєві переваги перед традиційними засобами навчання студентів:

- забезпечує контроль за результатами засвоєння навчального матеріалу;
- автоматизує процеси інформаційно-пошукової діяльності викладача та студентів;
- демонструє на екрані у потрібному темпі перебіг економічних та технологічних процесів;
- здійснює комп'ютерну візуалізацію об'єктів та процесів на виробництві;
- забезпечує самоконтроль студентів за результатами своєї навчальної діяльності з подальшою корекцією навчання;
- забезпечує взаємодію студентів з комп'ютерними засобами навчання у режимі інтерактивного діалогу чи звичайного діалогового обміну текстовими командами;
- інтегрує освітню діяльність та практичну направленість навчання шляхом роботи з комп'ютером (виконання вправ та практичних завдань), пошуком необхідного навчального матеріалу в мережі Інтернет, інтерактивним діалогом з викладачем.

Згадані переваги електронної інформаційної навчальної системи переконливо засвідчують її високу ефективність для формування професійних компетенцій майбутнього фахівця технічного профілю.

Застосування інформаційних технологій на заняттях при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє важливому підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій. Сучасні педагогічні програмні засоби дають можливість втілювати в практику

індивідуалізацію професійного навчання. Використання на заняттях технології мультимедіа сприяє підвищенню якості професійної підготовки за рахунок поєднання всіх можливих впливів на студентів одночасно графіки, тексту, звуку і зображення.

Для підвищення ефективності навчання конкурентоспроможних фахівців в умовах інформаційного суспільства, формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців, актуальним нині стає використання електронних підручників, які доповнюють традиційні форми навчання. Як зазначають дослідники, основний зміст «електронного комп'ютерного підручника» має містити: опорний конспект, конспект лекцій, деталізований курс; в окремих розділах може бути розміщений матеріал для поглибленого вивчення. [1].

Стратегія розвитку вищої професійної освіти в Україні на найближчий час визначає, що одним з найважливіших чинників нарощування конкурентоспроможності нашої економіки є вдосконалення системи підготовки фахівців з урахуванням світового педагогічного досвіду. [5,278].

Важливою залишається проблема вдосконалення методичного підходу до викладання спеціальних дисциплін на основі концепції інформаційно-модульної побудови навчального процесу з використанням сучасних інформаційних технологій, орієнтованих на підготовку спеціалістів високого рівня, потрібних на сучасному ринку праці.

Сучасний період розвитку вищої освіти вимагає запровадження різноманітних інноваційних процесів. Особистий педагогічний досвід роботи, участь у науково-методичних конференціях, аналіз публікацій з даної проблематики засвідчив, що більшість навчальних закладів обирають розробку, впровадження та використання інноваційних освітніх технологій як пріоритетний напрямок розвитку. Підготовка фахівців, професійно-мобільних на сучасному ринку праці, вимагає варіативних освітніх програм, які враховують особистісні запити студентів.

Дослідники виділяють наступні напрямки розвитку інноваційних освітніх технологій:

- формування нового змісту освіти;
- розробка та реалізація нових педагогічних технологій, педагогічних методик;
- формування нових видів навчальних закладів.

Для формування у студентів необхідних професійних компетенцій під час навчання, за останні роки оновлюється, як перелік традиційних навчальних предметів, так і їх зміст. Цілеспрямоване набуття знань, умінь та навичок, їх трансформація у компетентності сприяє особистому культурному розвитку, здатності швидко реагувати на вимоги часу. Модернізація навчального процесу направлена на досягнення гарантованих результатів як у межах традиційних форм навчання студентів, так і збільшення занять дослідницького характеру, організації пошукової, навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у вищих навчальних закладах повинна приділятися розвитку особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому.

Література

1. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навч. Пос. – Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2005. – 36 с.
2. Кремень В. Г. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І. А. Зязюна – К.: Віпол, 2000. – 613 с.
3. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англійської. – К.: «К. І. С.», 2005. – 466 с.
4. Ничкало Н. Г. Сучасні світові тенденції, українські реалії та перспективи наукового забезпечення якісної освіти / Якісна освіта в багатоетичному суспільстві: Матеріали регіонального семінару. К.: Сфера, 2004. – С. 35—45.
5. Пальчук М. І. Підготовка педагогічного персоналу в умовах європейської інтеграції // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: Зб. Наук. праць / За заг. ред. Н. Г. Ничкало. – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – С. 275 – 279.
6. Селевко Г.К. Сучасні освітні технології: Навчальний посібник. - М.: Народна освіта, 1998.-с20-25.
7. Моляко В.А. Психологія творчої діяльності. - К.: "Знання", 1999. -46 с.